

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Кафедра права, психології та сучасних європейських мов

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з науково-педагогічної роботи ХТЕІ КНТЕУ

А. В. Катаєв
28.12 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія держави і права

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр
(бакалавр чи магістр)

року набору

2018

галузі знань

29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

292 «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і найменування спеціальності)

напряму підготовки

(шифр і найменування напряму підготовки)

Спеціалізації

«Міжнародний бізнес»
(найменування спеціалізації)

Харків, 2018 рік

Розробник

Жукова Анна Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

старший викладач кафедри права, психології та сучасних
європейських мов

(посада повністю)

кандидат філософських наук

(науковий ступінь, вчене звання повністю)

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
права, психології та сучасних європейських мов

(назва кафедри)

протокол № 4 від 5.11.2018

Зав. Кафедри

(підпис)

М. М. Топоркова

(ініціали та прізвище)

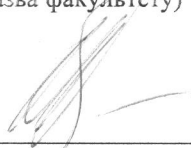
Програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної комісії факультету
економіки та управління

Економіки та управління

(назва факультету)

протокол № 6 від 18.12.2018

Голова методичної комісії

(підпис)

О. М. Гавриш

(ініціали та прізвище)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини», галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Метою викладання навчальної дисципліни є формування уявлень про основні закономірності виникнення, розвитку та функціонування державно-правових явищ.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правові відносини, які виникають у сфері функціонування державних інститутів, правові відносини між державними органами, фізичними та юридичними особами.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях навчальних дисциплін «Філософія», «Просторова економіка», та інших правових дисциплін та є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін, таких як «Міжнародне публічне і приватне право», «Міжнародний бізнес».

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 2. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, уміння управляти часом.

ЗК 3. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформаційно-аналітичних даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, програмних пакетів загального і спеціального призначення.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог.

ЗК 7. Уміння бути критичним та самокритичним до розуміння чинників, які справляють позитивний чи негативний вплив на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності та мультикультурності та поваги до них.

ЗК 8. Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ЗК 10. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій

ЗК 11. Спроможність формалізувати та розв'язувати проблеми, приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі взаємоузгодження суспільних, колективних та індивідуальних інтересів.

ЗК 13. Здатність адекватно оцінювати і прогнозувати економічні та соціальні явища, системність у прийнятті обґрунтованих рішень.

фахових компетентностей:

ФК 8. Знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК 9. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК 10. Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів.

ФК 12. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК 13. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

програмних результатів навчання:

ПРН 1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 2. Мислити креативно та критично, володіти навичками самоаналізу, самоменеджменту, самовдосконалення, тайм-менеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.

ПРН 3. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження, аналізу та синтезу, структурно-системного аналізу, систематизувати набуті знання, робити узагальнення і висновки на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів.

ПРН 5. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 7. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 10. Демонструвати навички пошуку, обробки та аналізу інформаційно-аналітичних даних з широкого кола проблем міжнародних відносин на основі використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, програмних пакетів загального і спеціального призначення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Виникнення держави і права. Поняття, ознаки, сутність держави.

Причини виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Поняття та ознаки держави. Поняття та види функцій держави. Правова держава. Форма державного правління. Монархія та її види. Республіка та її види. Форма державного (територіального) устрою. Унітарна держава. Автономія. Складна держава. Федерація та її види. Імперія (метрополія, колонія). Конфедерація. Форма державно-політичного режиму. Демократичний та недемократичний політичний режим.

Тема 2. Право як особливий вид соціальних норм. Система права

Система соціальних норм. Місце і роль права в цій системі. Поняття права. Ознаки права. Об'єктивне та суб'єктивне право. Функції права та їх види. Поняття системи права як внутрішньої його організації. Правова система і правові сім'ї. Норма права та її структура. Види правових норм. Поняття предмету і методу правового регулювання. Правовий інститут та його види. Галузь права. Публічне право. Приватне право.

Тема 3. Джерела права. Систематизація законодавства.

Джерела права. Правовий звичай. Релігійно-правові норми. Правовий прецедент. Нормативний договір. Нормативно-правовий акт. Міжнародно-правовий акт. Міжнародний договір. Поняття законодавства. Система законодавства. Види нормативних актів. Закон: поняття та види. Конституція: ознаки та види. Підзаконні нормативно-правові акти та їх види. Акти органів місцевого самоврядування. Локально-правові акти. Етапи правотворчої діяльності. Правозастосування. Правозастосовний акт. Тлумачення норм права. Способи тлумачення правових норм.

Тема 4. Органи державної влади та місцеве самоврядування.

Державна влада та її ознаки. Державний апарат. Державний орган. Законодавча влада: поняття, завдання. Парламент. Бікамералізм. Інститут президентства: поняття, завдання. Процедура імпічменту. Виконавча влада: поняття, завдання. Органи виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування (місцеве самоуправління). Моделі місцевого самоврядування. Судова влада: поняття, завдання. Співвідношення держави, особи, суспільства.

Людина. Індивід. Особа. Фізична особа. Юридична особа. Громадянство: поняття, підстави набуття і припинення. Іноземці, апатриди, біпатриди.

Тема 5. Правовідносини. Юридична відповідальність

Поняття та ознаки правовідносин. Види правовідносин. Структура правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин. Юридичні факти та їх види. Правосуб'єктність. Правоздатність.

Дієздатність. Деліктоздатність. Поняття поведінки. Правова поведінка, її види. Правомірна поведінка. Протиправна поведінка. Поняття, ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Вина. Прямий та непрямий умисел. Необережність. Мотив, мета правопорушення. Види юридичної відповідальності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

[illegible]

4.2. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки							
		2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
		осінь	весна	осінь	весна	осінь	весна	осінь	весна
Денна повна	Лекційні заняття				34				
	Семінарські заняття				34				
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів				112				
	Усього годин				180				
Денна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна повна	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Тема дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах	
		денна форма	заочна форма
Тема 1. Виникнення держави і права. Поняття, ознаки, сутність держави.	Виникнення держави і права. Поняття, ознаки, сутність держави.	6	
Тема 2. Право як особливий вид соціальних норм. Система права	Право як особливий вид соціальних норм. Система права	6	
Тема 3. Джерела права. Систематизація законодавства.	Джерела права. Систематизація законодавства.	6	
Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування.	Органи державної влади та місцевого самоврядування.	8	
Тема 5. Правовідносини. Юридична відповідальність	Правовідносини. Юридична відповідальність	8	
Усього		34	

5.2. Теми семінарських занять

Тема дисципліни	Тема семінарського заняття	Обсяг у годинах	
		денна форма	заочна форма
Тема 1. Виникнення держави і права. Поняття, ознаки, сутність держави.	Теорії походження держави і права.	6	
Тема 2. Право як особливий вид соціальних норм. Система права	Поняття та ознаки права.	6	
Тема 3. Джерела права. Систематизація законодавства.	Джерела права. Система законодавства.	6	
Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування.	Державна влада та її ознаки. Моделі місцевого самоврядування.	8	
Тема 5. Правовідносини. Юридична відповідальність	Поняття та ознаки правовідносин. Поняття, ознаки правопорушення.	8	
Усього		34	

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять рекомендованої літератури.
4. Підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Підготовка з обраної теми доповіді, презентації, проведення власного правового дослідження.
6. Контрольна перевірка особистих знань, запитання для самоконтролю.

Питання навчальної дисципліни, які пропонуються для самостійного вивчення:

Тема 1.	1. Аналіз теорій виникнення держави, причини їх багатоманітності. 2. Загальна характеристика рабовласницької, феодальної, буржуазної, соціалістичної, сучасної держав (держави соціальної демократії та соціально-демократичної орієнтації). 3. Внутрішні та зовнішні, основні та неосновні, постійні та тимчасові функції держави.
Тема 2.	1. Охарактеризуйте основні концепції походження права. 2. Право як головний соціальний регулятор суспільних відносин, як система норм, сукупність правил поведінки загального характеру, основа організації та функціонування державної влади, об'єднань громадян, кожної особи. 3. Принципи права як провідні засади, ідеї права, що в конкретному вигляді характеризують його зміст, визначають спрямованість правового регулювання.
Тема 3.	1. Специфіка форм (джерел) права у різних правових системах. Значення форми права у правовому регулюванні суспільних відносин та систематизації законодавства. 2. Поняття, загальна характеристика та роль норми права, закону та підзаконного нормативно-правового акту у системі правового регулювання. 3. Поняття та ознаки правотворчості. Етапи процесу правоутворення. 4. Сучасний погляд на проблеми тлумачення норм права.

5. Систематизація нормативно-правових актів (законодавства): поняття, основні форми. Кодифікація, консолідація та інкорпорація нормативно-правових актів.

6. Поняття правової системи. Правові системи сучасності, критерії їх класифікації. Романс-германська правова сім'я. Англо-американська правова сім'я. Мусульманське право. Сім'я традиційного права.

- Тема 4.
1. Поняття форми держави та її структурні елементи.
 2. Співвідношення державно-правового (політичного) режиму з сутністю, змістом та формою держави.
 3. Поняття та ознаки самоврядування. Шляхи розвитку демократії і самоврядування в Україні.
 4. Система державних органів України.
 5. Форми та методи взаємодії органів держави і місцевого самоврядування (делегування функцій та повноважень держави органам місцевого самоврядування).
 6. Правовий статус особи. Права людини, її інтереси і свободи.
 7. Теорія прав людини і практика. Концепція трьох поколінь прав людини.

- Тема 5.
1. Охарактеризуйте основні види правовідносин. Структура правовідносин.
 2. Правосуб'єктність, як необхідна передумова виникнення правовідносин: поняття та склад.
 3. Юридичні факти та їх класифікація. Юридичні дії та події.
 4. Види правомірної поведінки.
 5. Загальна характеристика та ознаки правопорушення.
 6. Причини правопорушень і шляхи їх усунення.
 7. Зміст (вимоги) принципу законності. Законність як метод державного керування, як режим правомірної діяльності органів держави. Режим законності у правовій державі.
 8. Поняття, ознаки, принципи і види юридичної відповідальності.

Теми доповідей:

1. Предмет і функції теорії держави і права.
2. Теорія держави і права в системі суспільних наук.
3. Теорія держави і права в системі юридичних наук.
4. Методи теорії держави і права.
5. Поняття і призначення суспільної влади, її види.
6. Поняття і ознаки державної влади, методи її здійснення.
7. Політична система суспільства та її структура, роль і місце держави в ній.
8. Поняття і структура громадянського суспільства, його взаємозв'язок з державою.
9. Основні теорії виникнення держави.
10. Причини, умови і шляхи виникнення держави.
11. Основні підходи до розуміння сутності держави.
12. Поняття і основні ознаки держави.
13. Поняття, ознаки і класифікація функцій держави.
14. Форми і методи здійснення функцій держави.

15. Поняття і основні критерії типології держав.
16. Формаційний підхід до типології держав.
17. Цивілізаційний підхід до типології держав.
18. Співвідношення формаційного і цивілізаційного підходів до типології держави в сучасній юридичній науці.
19. Поняття, юридичні ознаки і види монархій.
20. Поняття, юридичні ознаки і види республік.
21. Форма державного устрою, її види.
22. Форми державного устрою і міждержавні об'єднання, їх співвідношення.
23. Державний режим: його поняття і види.
24. Поняття і структура механізму держави.
25. Поняття і ознаки державних органів, їх класифікація.
26. Основні принципи організації і функціонування апарату держави.
27. Класифікація сучасних концепцій держави та їх розвиток.
28. Поняття і основні характеристики правової держави.
29. Поняття соціальної держави.
30. Співвідношення правової і соціальної держави.
31. Причини виникнення права.
32. Поняття і основні типи праворозуміння.
33. Поняття і ознаки права, що відрізняють його від інших засобів соціального регулювання.
34. Поняття принципів права та їх класифікація.
35. Поняття функцій права, їх система і класифікація.
36. Поняття правового регулювання. Предмет і методи правового регулювання.
37. Способи, типи і засоби правового регулювання.
38. Характеристика основних стадій правового регулювання.
39. Механізм правового регулювання, його структура.
40. Поняття і види соціальних норм.
41. Поняття і ознаки норми права. Місце норм права в системі соціальних норм.
42. Класифікація правових норм.
43. Поняття структури правової норми та її формальне вираження.
44. Поняття, ознаки і види гіпотез правових норм.
45. Поняття, зміст і види диспозицій правових норм.
46. Поняття, види і призначення санкцій правових норм.
47. Поняття юридичних форм (джерел) права.
48. Система і класифікація форм (джерел) права.
49. Поняття і принципи правотворчості, її призначення в суспільстві.
50. Види правотворчості. Стадії (етапи) правотворчого процесу.
51. Поняття юридичної техніки. Правила і прийоми юридичної техніки.
52. Поняття і зміст системи права.
53. Поняття і види галузей права.
54. Правовий інститут: поняття і види.
55. Співвідношення міжнародного і національного права.
56. Співвідношення матеріального і процесуального права.
57. Співвідношення публічного і приватного права.
58. Поняття системи законодавства. Співвідношення системи права і системи законодавства.
59. Поняття і ознаки нормативно-правових актів, їх система і класифікація.
60. Чинність нормативно-правових актів в часі, просторі і за колом осіб.
61. Поняття і основні види систематизації нормативно-правових актів.
62. Поняття і основні ознаки правових відносин, їх юридичний зміст і класифікація.
63. Поняття і види суб'єктів правових відносин.
64. Поняття і структура правосуб'єктності.
65. Поняття і види об'єктів правових відносин.

66. Поняття і види юридичних фактів.
67. Поняття і суть реалізації права. Форми безпосередньої правореалізації.
68. Поняття, основні ознаки і принципи правозастосування.
69. Правозастосовчий процес і його стадії.
70. Правозастосовчий акт і його відмінності від нормативноправового акта. Види правозастосовчих актів.
71. Поняття тлумачення права. Способи і види тлумачення права.
72. Прогалини в законодавстві: поняття, причини виникнення і способи їх подолання.
73. Поняття правової поведінки та її основні ознаки.
74. Поняття, ознаки і види правомірної поведінки.
75. Поняття, ознаки і види правопорушень.
76. Юридичний склад правопорушення.
77. Поняття, ознаки і мета юридичної відповідальності.
78. Функції і принципи юридичної відповідальності.
79. Підстави юридичної відповідальності, її види.
80. Поняття і функції правової свідомості, її структура і види.
81. Поняття і зміст правової культури.
82. Поняття і принципи законності, її гарантії.
83. Поняття правопорядку. Співвідношення законності і правопорядку.
84. Поняття і види юридичної практики.
85. Поняття юридичного процесу і його основні види.
86. Правовий статус особистості.
87. Поняття і структура правової системи, її види.
88. Романо-германська правова система.
89. Англосаксонська правова система.
90. Система релігійно-традиційного та звичаєвого права.

**7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ
ПЛАНОМ**

Не передбачені навчальним планом

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

8.1. Схема нарахування балів для студентів денної форми навчання

Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 34)						Підсумковий контроль	Сума
усього	у тому числі за темами						
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5		
	60	15	10	10	10		
						40	100

8.2. Схема нарахування балів для студентів заочної форми навчання

Не передбачено

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

- для студентів денної форми навчання: оцінювання на семінарських заняттях, поточне тестування, виконання контрольної аудиторної роботи.

Підсумковий контроль:

- для студентів денної форми навчання: екзамен письмовий.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (ОСНОВНА, ДОПОМІЖНА)

10.1. Основна література

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права ООН [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 16.01.2003р. №435-IV // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
3. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовтня 1992р. № 2657-XII // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
4. Ведерніков Ю. А. Теорія держави і права / Ю. А. Ведерніков, А. В. Папірна. – Київ : Знання, 2016. – 333 с.
5. Гусарева С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права : навч. посіб. – Київ : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.
6. Мацелюх Н.П. Економічна теорія права : навч. посібник. – Київ : Центр навч. літ., 2015. – 214 с.
7. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид. – Київ : Правова єдність; Алерта, 2016. – 524 с.

10.2. Допоміжна література

1. Дашковська О. Р. Теорія держави і права у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. Р. Дашковська, Г. О. Христова та ін.; за ред. акад. НАПрН України О. В. Петришина. – Х.: Юрайт, 2012. – 256 с.
2. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / за ред. В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком Інтер, 2011. – 320 с.
3. Касьяненко Л.М., Назаров В.В. Економічна теорія права. Навч. посібник. – Київ : Центр учбов. л-ри, 2015. – 214 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – Київ : Новий Світ-2000, 2011. – 584 с.
5. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права : Навчальний посібник. – Київ : Атака, 2015. – 592 с.
6. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права. – Київ : Атіка, 2012. – 412 с.
7. Марчук В.М., Корольков О.В. Теорія держави і права: навч. посібник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 416 с.

8. Петришин О.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. Теорія держави і права : підручник. – Х. : Право, 2015. – 367 с.

9. Правова система України: історія, стан та перспективи. у 5 т.: [Т.1. Методологічні та історичні проблеми формування та розвитку правової системи України] / за заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – 728 с.

10. Теорія держави і права: академічний курс: [підруч.] / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – Київ : Юрінком Інтер, 2016. – 688 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: reyestr.court.gov.ua. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.irbis-pbuv.gov.ua>. – Станом на 01.01.2018. – Назва з екрану.
4. Организация Объединенных Наций [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: [http:// www.un.org/ru/](http://www.un.org/ru/). – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.
5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>. – Станом на 01.12.2018. – Назва з екрану.